

DE HAAGSE TIJDEN

Belangrijke mededeling:
De eerstvolgende
krant verschijnt op
6 september

De Hofpleinlijen naar
Scheveningen 1908-1953

Pag. 6-7

van der VLUGT GLASHANDEL v.o.f.

Loosduinsekade 175
2571 BW 's-Gravenhage
Tel: 070-3603927
info@vd-vlugt.nl
www.glashandel-vandervlugt.nl

De Haagse krant van alle tijden

Laakkerk in vuur en vlam

Op zaterdagavond 22 februari 1964 staat de gereformeerde Laakkerk aan de Issingstraat in de wijk Laakkwartier in vuur en vlam. De brand breekt omstreeks kwart over zeven uit en wordt ontdekt door buurtbewoners die tegenover de kerk wonen. De gewaarschuwde koster L. Broersen rent met een brandblusser de kerk in en ziet met lede ogen aan dat de kansel al in lichterlaaie staat. Zijn wanhopige poging om de brand te blussen wordt bemoeilijkt door de dikke rook die al snel de kerkruimte vult en zijn ogen doet tranen. Toch probeert de koster met de moed der wanhoop het vuur te doven. Een strijd die opgeven wordt als ook de voorste rijen banken vlamvatten. Jeugdige geloofsgenoten die op dat moment catechisatie hebben in de kerk weten het gebouw tijds te verlaten. Want als even later de brandweer arriveert, laaien de vlammen door de gesprongen ramen en zakt het kerkorgel kreunend in elkaar.

Kort daarna worden de resten van het kerkinterieur begraven onder het puin van het instortende dak. De vlammen slaan tegen die tijd hoog boven de ongeveer 29 meter hoge toren uit. Dikke zwarte rookwolken bedekken de lucht boven de kerk. Ondertussen hebben duizenden Hagenaars zich in de buurt verzameld. Ze zien de brandweer een ongelijke strijd voeren, waarbij vijftien spuiten en twee waterkanonnen gebruikt worden. Meer dan de schade beperkt houden, kan er niet worden gedaan. De brandweerlieden zorgen er met man en macht voor dat de brand niet overslaat naar de naastgelegen pastorie en kosterij en de omliggende huizen. Omstreeks kwart over acht wordt het sein 'brand meester' gegeven. De schade is groot en wordt geschat op een miljoen gulden. Alleen de toren en de muren staan geblakerd door de vuurzee nog overeind.

In het daaropvolgende onderzoek vinden politie en de brandweer de oorzaak van de brand niet. De vuurzee heeft alle sporen uitgewist. Men vermoedt dan ook dat de brand veroorzaakt is door

kortsluiting. Hoofdinspecteur A.H.W.W. van der Vegt van de centrale recherche blijft echter twijfelen. Het antwoord komt een maand later, wanneer een zeventienjarige machinebankwerker vanwege een ander vergrijp wordt opgepakt en tijdens het verhoor ook de brandstichting bekend. De jongeman verklaart uit liefdesverdriet en wraak gehandeld te hebben.

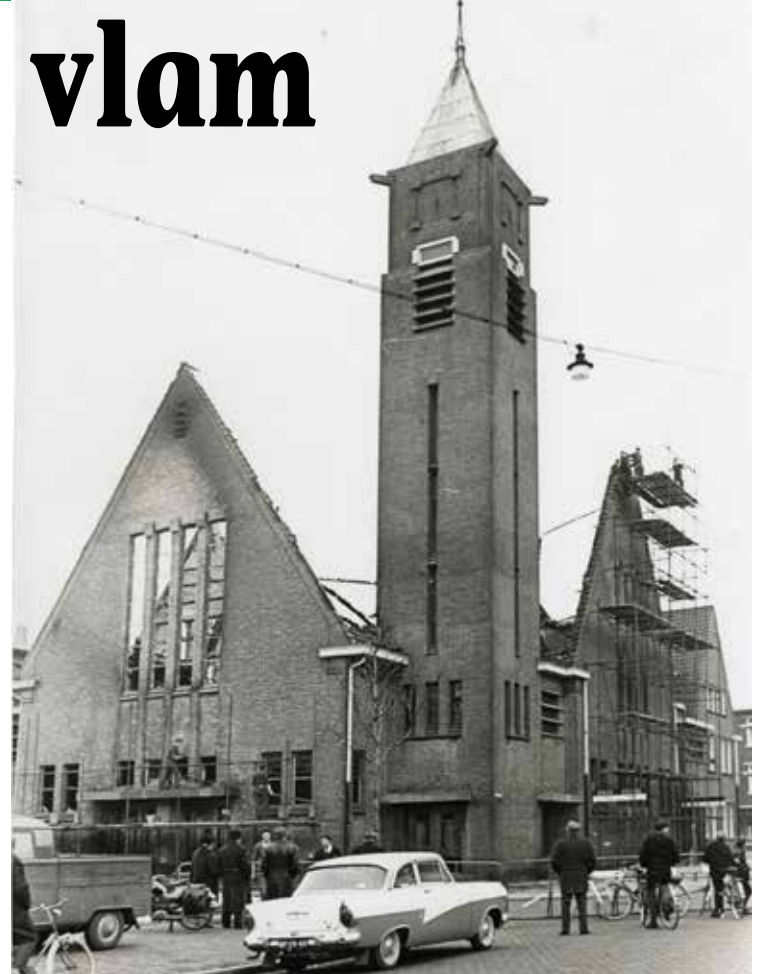

Brandschade van de kerk. Foto: Stokvis, collectie HGA

De jeugdige Hagenaar van rooms-katholieke huize vertelt dat hij een aantal maanden geleden een relatie heeft gehad met een gereformeerd meisje uit Scheveningen. Het stel was erg verliefd op elkaar. Maar toen de vader van het meisje achter

de heimelijke liefde kwam, verbood hij haar verdere omgang. De jongen uit een net Haags gezin van drie kinderen kon de breuk niet verwerken. Telkens als een vriend met een meisje uitging werd hij herinnerd aan de pijnlijke verbreking van de relatie. Verteerd door liefdesverdriet zocht hij naar wraak. De jongen uitte zijn boosheid door ruiten bij zijn ex-schoonvader

in te gooien en door anonieme dreigbrieven aan de man te schrijven. De opgekropte woede kwam op de bewuste zaterdag tot een uitbarsting. Die middag had hij met een kameraad naar de televisie gekeken. Na afloop kondigde de vriend aan dat hij

De uitgebrande Laakkerk. Foto: uit 1964, Stokvis, collectie HGA

's avonds met zijn meisje zou gaan schaatsen. Die woorden brachten de eenzame en aan liefdesverdriet lijdende jeugdige Hagenaar tot razernij. De haat tegen alles wat gereformeerd was kwam tot een hoogtepunt. De jongen voelde dat hij iets moest doen om deze mensen te treffen.

In zijn buurt stond de trotse Laakkerk en die moest verdwijnen, zodat er niet meer gepreekt kon worden. In het schuurtje achter zijn ouderlijk huis aan de Goeverneurlaan stonden zes flessen benzine uit de tank van zijn nieuwe bromfiets die hij die middag een doorsmeerbeurtje had gegeven. Twee flessen nam hij mee. Het kostte geen moeite de kerk binnen te komen, want juist om zeven uur was er catechisatie. Hij sloop achter een van de leer-

lingen de kerk in. Bij de preekstoel aangekomen, gooide hij de flessen benzine leeg over de houten kansel en stak het in brand. Onmiddellijk laaide de vlammen hoog op. De jongen wilde de kerk aan de achterkant verlaten, maar daar waren alle deuren op slot. Op het nippertje kon hij heelhuids langs de brandende kansel glippen. Het scheelde maar weinig of hij was door de laaiende vlammen ingesloten. Terwijl het kerkgebouw brandde als een fakkel stond de machinebankwerker tussen de menigte toe te kijken. Tevreden zag hij hoe de vlammen hun vernietigende werk deden. Een daad uit liefde en wraak die de jeugdige brandstichter uiteindelijk in de cel deed belanden.

Jan Kaffa
jankaffa@hotmail.com

UTS VAN DER GEEST VERHUIZINGEN

Speciale service voor senioren

- Zorgverhuizingen
- Particuliere verhuizingen
- Int. verhuizingen
- Kunst- en antiekservice
- In- en uitpakservice
- Verhuisdirigente
- Handyman
- Inboedelopslag

T 070 399 42 41
W utsvandergeest.nl

ERKENDE VERHUIZERS

CUVO. Zorg voor uw uitvaart.

CUVO UITVAARTZORG ONDERDEEL VAN COÖPERATIE DE VOLHARDING

BEL BIJ EEN OVERLIJDEN OF VOOR EEN AFSPRAAK 070 346 95 71 | WWW.CUVO.NL

DEN HAAG EN OMSTREKEN

BRIEVENBUS

De gratis rubriek 'Brievenbus' is een zeer populaire!
Hulp nodig of wilt u een reactie plaatsen?
Mail naar redactie@dehaagsetijden.nl

Alfred Leonardus Mazure

In de Haagse Tijden van 12 juli schreef Aad Spanjaard een interessant artikel over Alfred Mazure en de door hem bedachte stripheld Dick Bos. Ik wil hier graag iets aan toevoegen over zijn rol tijdens de Tweede Wereldoorlog. In de bijdrage staat dat Alfred volkomen ten onrechte een foute Nederlander genoemd werd. Dat wil zeggen dat hij met de Duitsers zou hebben samengewerkt en niets is minder waar, zoals Aad ook al aangeeft. De uitdrukking 'Waar rook is, is vuur' klopt wel vaker niet maar is hier zeker misplaatst. Het vervelende is dat er altijd iets van zo'n beschuldiging blijft hangen en mede daarom is Alfred in 1947 in Engeland gaan wonen. Hij woonde tot 1942 in Den Haag op het adres Antonie Duyckstraat 7 en hierna is hij in Wassenaar gaan wonen in een villa op de Nassaulaan. Hij maakte zich verdienstelijk bij de gaarkeukens in dit dorp en

Alfred Mazure, getekend door Menno Wittebrood

had de leiding over een van de verzetsgroepen. Ook heeft hij vanuit de kerktoren van de De Goede Herderkerk films gemaakt waarin zowel proeven door de Duitsers met de VI als lanceringen ervan werden getoond. De VI was een onbemand straalvliegtuig met explosieven aan boord, dat richting Engeland werd geschoten. Kortom, Alfred Mazure stond aan de goede kant tijdens de Tweede Wereldoorlog.
Carl Doeke Eisma
carleisma@planet.nl

De lagere school St. Jozef

Als letterlijk Oud Hagenaar (1950) was ik - na het overlijden van mijn moeder Wilhelmina van der Heiden-de Leeuw - op het internet op zoek naar gegevens en vooral ook beelden van de lagere school waarop ik gezeten heb. Ik ben in 1973 naar het buitenland vertrokken en heb van 1976-1983 nog in Zoetermeer gewoond. Sindsdien woon ik in Zwitserland. In die tijd woonden wij in de Vlierboomstraat 556 en mijn vader was winkelier in Huishoudelijke artikelen (Firma de Leeuw, Vlierboomstraat 558-560). Mijn broer (1947) en ik hebben beide op de lagere school St. Jozef aan de Monseigneur Nolenslaan 6 (?) gezeten. Het was een houten barak, zover ik weet van de Zweedse regering gegeven na de oorlog. Het stond op de hoek van de Nolenslaan en de nu Donker Curtiuslaan. Nu staan er huizen maar toen (tussen 1956-1962) stond daar alleen de school. Achter de school was

'het kikkerslootje' en daarachter de Petrakerk. Op de hoek met de Thorbeckelaan was ook nog een braakliggend stuk land. Dat was platgetrapte aarde en er werd vaak 'landjepik' gespeeld. Wij waren katholiek, dus behoorden wij tot de Sint Pauluskerk aan de

overkant. Nu vroeg ik mij af: weet iemand meer over deze school te vertellen of weet iemand of er al eerder een artikel is verschenen in de Oud Hagenaar of De Haagse Tijden?
Arno van der Heiden
arnovdheiden@gmx.net

Tropisch Den Haag

De zee kust het strand, een zilte kus
Schelpen knerpend onder kindervoeten
Dagjesmensen die zich in een tram wroeten
Lijn elf stroomt helemaal leeg in de keerlus

Trillend asfalt boven het Rijswijkse plein
In de schaduw zittend op het Lange Voorhout
keuvelen Haagsche dames, ze zijn benauwd
Koele nevel op het Buitenhof uit Hofvijver's fontein

In gedachten zie ik weer de ijskarren van Floencia
Beelden in zwartwit, het Zuiderpark, het openluchtwembad
De haven van Scheveningen, het zendschip van Veronica

De schrijvende man, bij de Zwarte Ruit, de hitte goed zat
Genietend van een Haagsche Broeder, broedend op een alinea
Een ongekende hitte teistert zijn zo geliefde geboortestad

Cor van Welbergen, Cor.Welbergen@minbzk.nl

Mijn schooltuintje in het Zuiderpark - reactie

Leuk om het artikel *Mijn schooltuintje in het Zuiderpark* van Joan Verheij te lezen in de Haagse Tijden van 22 februari. Complimenten ook voor de grote hoeveelheid details, die nog goed in haar geheugen zaten en mij erg bekend voor kwamen.

Ik ben de zoon van meester Hofschreuder, die gelijktijdig ook een overgeschoten tuintje kreeg toebedeeld. Dit vanwege gebleken interesse, omdat ik thuis al een deel van het tuinonderhoud deed (van een klein tuintje in Moerwijk). Omdat ik in die tijd nog erg jong was voor een tuintje, kunt u zich vast voorstellen hoe zwaar het was om een dahliaknol helemaal van het groen-witte huisje naar de tuin te sjouwen. Het schoffelen mocht wel, maar alleen de paadjes om

te voorkomen dat er te veel werd om geschoffeld. De kennis van de leerling tuinders was bij de start gering. Er waren er die dachten dat je aardappels moest zaaien! En ondanks rupsen in de groente was er toch veel belangstelling voor de opbrengst. Veel ouders kwamen in oogsttijd meehelpen oogsten en stouwen de

fietstassen vol. Vrijwel niemand had een auto. De speciale schep om aardappelpoten te poten was een aardappelpoter, wat ik een intrigerend ding vond.

"Wie zijn leven lang gelukkig wil zijn, hij ga tuinieren." Klopt helemaal! Op zestienjarige leeftijd ben ik in de zomervakantie nog

'invalmeester' geweest omdat er dan altijd een gebrek was aan meesters. Na pensionering ben ik vrijwilliger geworden en besteed daar haast zes dagen in de week aan. Bijna de helft betreft beheer van een klein natuurgebied in de Betuwe, een volkstuin van 680 m2 en technische assistentie op een gladiolenveredelingsbedrijf. Rommelen met grond en vegetatie blijft trekken.

Aanvullend kan ik nog wat meer wetenswaardigheden noemen. In die tijd was er naast de Herweijertuinen 1 en 2 nog een gebied dat ook educatief bedoeld was. Het waren nagemaakte landschappen, die speciale delen van Nederland moesten voorstellen. Zo was er een verhoogd zandig gedeelte met grove dennen, wat heide en jeneverbesstruiken dat de Veluwe moest voorstellen en een zeer moerassig nat gedeelte dat Friesland voorstelde. Daar

groeiden prachtige orchideeën. Tussen die landschapstuin en de kleine politiepost uit die tijd lag nog een kleine botanische tuin met sierbloemen en struiken, elk voorzien van een naam. Het was moeilijk te onthouden voor een kleine jongen, maar een heel moeilijke weet ik nog steeds; *Liatris Callilepis* (Slangenwortel of Lampenpoetser). Die vond ik erg mooi!

In die tijd werd ook de heuvel ten zuiden van de tuinen gevormd. De kern bestaat uit puin, dat uit Bezuidenhout werd aangevoerd. De restanten van de woningen die door het bombardement in de Tweede Wereldoorlog waren vernietigd, werden daar gedumpt. Daarna werd er aarde over gestort en het parkje aangelegd.

Peter Hofschreuder
Elspeterhof@tele2.nl

Uitgeverij De Haagse Tijden
Laan van Meerdervoort 174
2517 BH Den Haag

Ook te volgen via Facebook, Instagram, Twitter en LinkedIn.

Uitgave:

Uw krant is elke twee weken in een oplage van tenminste 65.000 exemplaren gratis af te halen op circa 360 distributiepunten in Den Haag, Zoetermeer, Westland, Delft, Midden-Delfland, Leidschendam-Voorburg, Rijswijk, Pijnacker-Nootdorp en Wassenaar.

Redactie:

De artikelen, verhalen en foto's in onze krant worden aangeleverd door onze lezers. De ingezonden artikelen zullen ook gebruikt worden op de website en onze sociale media kanalen.

Hergebruik van de artikelen en foto's is aan de uitgever. Voor de vaste columnisten geldt een andere regeling. U kunt uw verhaal insturen naar: redactie@dehaagsetijden.nl

Abonnementen

Voor € 75,00 per jaar kunt u de krant in Nederland thuis ontvangen per post. Buiten Nederland ontvangt u de krant voor € 95,00 per jaar. Een abonnement vraagt u aan via de klantenservice.

Alle uitgaves van De Haagse Tijden kunt u terug vinden op de website www.dehaagsetijden.nl/archief

Adverteren

Wilt u ook adverteren in De Haagse Tijden? Vraag naar de mogelijkheden bij Daphne Brückel of Jolanda Kraanen en bel 070-3607676 of mail naar info@dehaagsetijden.nl

Hoofdredacteur

Sanne Groeneboer
redactie@dehaagsetijden.nl

Vaste auteurs

John Vroom
Marcello & Els
Milja de Zwart
Robert Mindé

Fotografie

De Haagse Tijden heeft de moeite genomen om de rechtmatige eigenaar van de gepubliceerde foto's te vinden. Als u meent de publicatierechten te hebben, kunt u contact opnemen met de uitgever.

Vormgeving

Brückel Reclame BV

Lezersservice

De lezersservice is te bereiken van maandag t/m vrijdag van 10 - 12 uur op: 070 - 345 76 97

Zomer in het teken van vakantiewerk

Wie over zomers van het verleden mijmert, denkt vooral aan strand en zee. Als je Hagenaar bent tenminste, of Hagenees. Vanaf mijn veertiende tot achttiende jaar stonden voor mij de zomervakanties vooral in het teken van vakantiewerk. Mijn ouders hadden mij er dringend van weten te overtuigen dat wanneer ik iets extra's nodig meende te hebben, ik daar ook zelf wat voor zou kunnen doen. Het leven (met al die schoolboeken etc.) was al duur genoeg! Nu had ik het voordeel dat mijn vader in die tijd op het Arbeidsbureau werkte, dus het vinden van vakantiewerk vroeg geen bijzondere vaardigheden. Er was werk genoeg en dat geldt nog steeds, ook al bestaat het Arbeidsbureau niet meer.

Op de achtergrond het Groenewegje met de nrs. 149-153, 'Hero Conserven'. Foto uit 1938, coll. HGA

Mijn eerste ervaring was bij de HERO dat een depot had op het Groenewegje, tussen de Wagenstraat en het Zieken. Vanuit dat depot werden de klanten (heel veel strandtenten van Scheveningen tot Zandvoort) van nieuwe voorraad voorzien. Als vakantiewerker was ik bijrijder van een van de vrachtwagenchauffeurs. Veel sjouwwerk dus, maar dat vond ik geen probleem. Mijn chauffeur overigens ook niet. Hij was een ras-Hagenees, woonachtig in de Schilderswijk. Plat Haags was zijn handelsmerk en hij had een ongelooflijke hekel aan de bedrijfsleider van het depot. Dat was een man in deftig pak, dus naar Haagse normen in elk geval verdacht. Onderweg naar de bestemmingen was mijn maatje altijd vrolijk. En nogal ongeremd waar het ging om zijn bewondering voor mooie vrouwen. Een incident zal ik nooit

vergeten: midden in Den Haag bij een stoplicht ziet hij een leuke vrouw met een kinderwagen voorbijlopen. Hij draait het raam open en roept ongegeneerd: "Hé meid gooit die baby weg, krijg je van mij een andere." Hij reageerde op mijn jeugdige verontwaardiging en zei: "Maak je geen zorgen, die meid vindt dat heus wel leuk."

Twee zomervakanties werkte ik bij de Haagsche Courant. Op de afdeling abonnementsadministratie, waar ik de vakantieverzendingen moest administreren. Want veel abonnees wilden hun krant nagezonden hebben naar hun vakantieadres. Dat ging toen nog niet digitaal, maar telefonisch of schriftelijk. Van die tijdelijke adressen werden dan allemaal ponsplaatjes gemaakt. Verzending vond alleen binnen Nederland plaats. Van die tijd

herinner ik mij nog steeds namen van recreatieparken als 'Het Grote Bos' in Doorn en 'De Katjeskelder' in Oosterhout. Dat nazenden hoeft tegenwoordig haast niet meer, de krant is immers overal digitaal bereikbaar. Overigens kwamen op deze afdeling ook de klachten binnen, zowel met betrekking tot de dagelijkse bezorging als de nazending naar vakantieadressen. Vertel mij niet dat boosheid en agressie van deze tijd zijn, want in de jaren vijftig en zestig konden de abonnees er ook al wat van. Overigens wel in een tijd waarin de dagelijkse krant een veel belangrijker medium was in de bevrediging van de nieuwsbehoefte dan vandaag de dag, nu er veel meer platforms zijn die nieuws bieden.

Twee jaar werkte ik ook bij de Postcheque en Girodienst aan het Spaarneplein. De PCGD (zo

Telmachines bij de PCGD. Foto uit 1929, Spaarnestad Fotoarchief, collectie HGA

Postcheque- en Girodienst, afdeling 'Adrema' waar iedere dag de adresseringen verricht worden voor de 40.000 uitgaande poststukken. Foto uit 1929, Spaarnestad Fotoarchief, collectie HGA

was de afkorting) was toen nog een onderdeel van de toenmalige PTT en maakte deel uit van de Directie Gelddiensten. Ach, wat maakte er in die jaren geen deel uit van de 'goede oude' PTT? Bij de PCGD werd toen nogal ambachtelijk en bepaald niet verregaand geautomatiseerd gewerkt. Per rekeninggroepen waren er afdelingen die onder leiding stonden van een zogenoemde 'tafelchef'. Doe daar niet laatzinnig over, want als tafelchef had je het al vrij ver geschopt in de ambtelijke hiërarchie, dan was je zeker wel burc, oftewel bureelchef. Het verwerkingsproces was gebaseerd op verwerking van de overschrijfformulieren (bestaand uit drie gedeelten: een strook voor de verzender/rekeninghouder die dus achterbleef bij de rekeninghouder, een

strook voor de administratieve verwerking en verzending naar de begunstigde, en een strook voor de administratie van de PCGD.) Boekhoudkundig heel logisch werd het bedrag eerst afgeschreven van de betalende rekeninghouder en later op de dag werden de bedragen bijgeschreven op de rekening van de begunstigde. Omdat het allemaal wel moest kloppen, werd aan het einde van de dag met behulp van rekenmachines gecontroleerd of het totaal van de afschrijvingen gelijk was aan het totaal van de bijschrijvingen. Al in het eerste jaar van mijn vakantiewerk bij de PCGD mocht ik aan het einde van de dag plaatsnemen achter de rekenmachines om die controles uit te voeren. Collega's uit de 'vaste bemanning' verzekerden mij dat dit voor een vakantiekracht een hoge uitzondering was. Later is dit hele proces natuurlijk volledig geautomatiseerd. Je kunt je nu nauwelijks voorstellen dat zo'n betaalproces handmatig plaatsvond. Betaalapps, betaalautomaten, pinbetalingen... De gemiddelde 'giro' medewerker van toen zou van verbazing van z'n stoel vallen.

Ton van Rijswijk
avanrijswijk@kpnmail.nl

Neem een abonnement op De Haagse Tijden en krijg een Haagsche Kakker van Bakkerij Hessing.

Ontvang iedere 14 dagen de krant bij u in de brievenbus.

Kijk op www.dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 345 76 97

BEUMER Het Warenhuis voor Thuis

Voor al uw hoge kwaliteit tuingereedschappen en materialen. Maak de mooiste tuin van Den Haag!

**TERRAS & TUIN • ONKRUID BESTRIJDING • GROENE AANSLAG
TUINMEUBELN • PARASOLS & BARBECUES**

Kom langs in de winkel,
bekijk ons aanbod en laat u adviseren.

beumerijzerhandel.nl • Tel: 070-3280248 • Mail: info@beumerijzerhandel.nl
Van Hoytemastraat 72, 2596 ES 's-Gravenhage

**AUTO
HOUTWIJK**
sterk in elk merk

45
KM

De veiligste brommobiel

Nu standaard ABS op de
Sensation Range

Maak een proefrit:
070 - 329 70 51

Showroom & verkoop:
Zichtenburglaan 76-82

www.autohoutwijk.nl

www.BTRreizen.nl
055 - 5059500

Boek nu uw vakantie en geniet van de mooiste reizen

Autovakantie Hoog Soeren / Veluwe
All Inclusive Hotel Oranjeoord / Hoog Soeren
3 dagen va. € € 151,- p.p. / 5 dagen va. € 295,- p.p.

Autovakantie Valkenburg / Zuid-Limburg
All Inclusive Hotel Op de Boud / Valkenburg
3 dagen va. € € 125,- p.p. / 5 dagen va. € 246,- p.p.

Autovakantie Duitse Moezel
All Inclusive Hotel Brauer / Treis-Karden
3 dagen va. € € 122,- p.p. / 5 dagen va. € 243,- p.p.

Autovakantie Duitse Teutoburgerwald
All Inclusive Hotel Der Jägerhof / Willebadessen
3 dagen va. € € 129,- p.p. / 5 dagen va. € 259,- p.p.

Busvakantie / Ootmarsum / Twente
Stadshotel Ootmarsum ***
5 dagen vertrek 22 september 2022 € 480,- p.p.

Busvakantie / Valkenburg / Zuid-Limburg
All Inclusive Hotel Op de Boud ***
5 dagen vertrek 21 oktober 2022 € 455,- p.p.

Riviercruise Nederland & België
Riviercruiseschip Rambrandt van Rijn
8 dagen vertrek 19 september 2022 va. € 975,- p.p.

Riviercruise Rijn & Moezel naar Cochem
Riviercruiseschip Salvinia
6 dagen vertrek 19 september 2022 va. € 595,- p.p.

BTR Reizen heeft nog veel meer mooie Autovakanties - Busreizen - Riviercruises

055 - 5059500 - WWW.BTRREIZEN.NL

Samen aan alles gedacht!

- Opbaren thuis of in een uitvaartcentrum naar keuze
- Vooraf vastleggen van uitvaartwensen
- Uw uitvaartverzorger in regio Haaglanden

070 345 48 10
Dag en nacht bereikbaar

**UITVAARTVERZORGING
J. Henning**

Bautersemstraat 1, 2518 PC Den Haag
www.henning-uitvaart.nl

Uitvaartverzorging J. Henning anno 1885 is houder van het Keurmerk Uitvaartzorg

De mooiste kasten op maat gemaakt

#WijHelpen

Bezoek onze showroom

WWW.HOUTWINKELZAAG.NL | Laan van Meerdervoort 258 | 070-3452700

Meer dan alleen verhuizen...

Vrijblijvende offerte?
BEL: 070 - 306 16 96

Senioren-verhuizing
Volledig verzorgd!

Woning-ontruiming
Huur- en koopwoning

Schilder- en kluswerk
Stofferen en behangen

Spoed-oplevering
Binnen 7 dagen leeg

de beste in
VERHUIZEN EN ONTRUIMEN
Seniorenhulp Nederland

www.seniorenhulp.com

Behandeling aan huis

Een team van prothesespecialisten

Wij komen **gratis** bij u thuis voor het maken van nieuwe protheses of het corrigeren en repareren van uw huidige protheses. Met onze kennis en vaardigheden kunnen wij u perfect van dienst zijn!

- Voor het maken van nieuwe kunstgebitten
- Pasvormcorrecties en reparaties
- **Gratis** behandeling aan huis
- 75% vergoeding vanuit uw basisverzekering, 25% eigen bijdrage
- Rechtstreekse vergoeding door uw zorgverzekeraar

Tel: **070-3555790**
info@novodent.nl

Valkenboskade 466
2563 JK Den Haag
(Hoek Laan van Meerdervoort recht t.o. halte tram 3 en 12)

www.novodent.nl

De mooiste busreizen

Gewoon perfect geregeld.

Moezel en Rijn	vanaf p.p.	
6-daagse busreis	www.dejongintra.nl/eblof04	€ 469
Groothertogdom Luxemburg	vanaf p.p.	
6-daagse busreis	www.dejongintra.nl/ebclx01	€ 479
Historische Hanzesteden aan de Oostzee	vanaf p.p.	
6-daagse busreis	www.dejongintra.nl/eblub01	€ 499
Drielandenreis, Nauders	vanaf p.p.	
10-daagse busreis	www.dejongintra.nl/ebnau02	€ 699
Wenen en het Wienerwald	vanaf p.p.	
10-daagse busreis	www.dejongintra.nl/ebtul02	€ 799

De 3 zekerheden bij het boeken van uw vakantie

✓ Zekerheid over uw betaling   ✓ Gratis omboekservice   ✓ Zekerheid tijdens uw reis

www.dejongintra.nl/busreizen
Bel 0180 - 457 803
of ga naar uw ANVR-Reisbureau

de Jong Intra vakanties

Reissom excl. € 19,50 reserveringskosten, SGR bijdrage € 5 p.p., Calamiteitenfonds € 2,50 en brandstof toeslag € 2 p.p.p.d.

Hondenkar en bakfiets weer terug op straat

Het straatbeeld in Den Haag is de laatste jaren aardig gewijzigd. Dat komt niet alleen door de groei van het aantal elektrische fietsen of auto's. De komst van flietsbezorgers en de vele fietskarretjes in soorten en maten lijken oude tijden te doen herleven.

Trekhonden

Op oude foto's van Den Haag rond 1900 is te zien hoe druk het toen op straat was. Voetgangers, fietsers maar vooral veel mannen met handkarren en paard en wagens. In die tijd en eigenlijk tot in de jaren zestig van de vorige eeuw was er veel meer ambulante handel dan nu. Er werd meer op straat verkocht, aan huis bezorgd en al die handel werd met de handkar vervoerd. Zware vrachten en zeker die met enig volume werden met paard en wagen getransporteerd. Zware, kleine vrachten gingen op de handkar met een extra mannetje ervoor om te trekken. Degene die hielp was meestal een gezinslid of knecht, maar als die niet beschikbaar was bood een trekhond uitkomst.

Honden als trekdier voor commerciële doeleinden werd in die tijd niet als een bezwaar gezien. Paarden werden ook al eeuwen als trek- en lastdier gebruikt. Ook bokken werden ingezet om bijvoorbeeld kinderen met een ritje te verblijden. In het *Aap, Noot, Mies* wordt zo'n bokkenwagen nog vrolijk ten tonele gevoerd. De meeste hondeneigenaren behandelden hun trekhonden over het algemeen goed en lieten ze met de pot mee eten. Honden die als gezelschapsdier werden gehouden hadden een luxeleventje. In De Haagse Tijden van 3 mei 2022 staat een aardig artikel over Jantje Luit die in de dertiger jaren als dienstmeisje bij een rijke familie werkte. Daar kwam iedere dag de groenteboer, de slager en de kapper (!) langs, speciaal voor de hondjes. Dit was voor Jantje uit Valthermond een hele schok, zeg maar gerust een cultuurschok. Zij was gewend dat honden buiten in hun hok sliepen of anders in de schuur en goed waren voor de restjes uit de keuken. Het behoeft dan ook geen uitleg op welke honden de uitdrukking 'een hondenleven' slaat.

Toch is het gebruik van een hond als trekdier niet direct dierenmishandeling. Zie hoe in Scandinavië honden nog steeds

als sledehonden dienstdoen. Het is echter niet voor niets geweest dat in 1911 de Trekhondenwet van kracht werd, waarin voorschriften stonden voor het houden van trekhonden. In 1963 werd bij wet zelfs het gebruik van honden als trekdier voor commercieel gebruik verboden. In dat jaar werden in Staphorst nog 27 honden van de weg gehaald!

"Het is de omgekeerde wereld: 'man trekt hond' in plaats van 'hond helpt man met trekken'."

Gezelschapsdier

De hond als gezelschapsdier is gebleven. En een hondenleven kan nu gerust geassocieerd worden met een luxeleventje. Ze mogen overal in huis rondlopen, slapen in een mand op een speciaal hondenkussen, zitten achterin de auto op een eigen deken of in een beschermende bench in de achterbak. Gaat de baas met hond op stap dan zag je vroeger nog wel eens iemand op een fiets met een plankje achterop waar

Hoeftkade 536 (hoek Koningstraat), rijwielhandel Roos. Foto uit 1950, Gompers, collectie HGA

de hond op stond of met een mandje voor een kleine hond. Nu zien we op zonnige dagen de hondenvrienden op stap gaan met een karretje achter de fiets. Dit is geschikt gemaakt voor het vervoer van een hond, inclusief een gazen deurtje zodat het dier nog wat kan zien. Geen idee of honden het leuk vinden maar de bazen denken er goed aan te doen. Ze kunnen de auto laten staan, een heerlijke fietstocht maken en de hond kan lekker mee. Toch zullen degenen die de hondenkar nog hebben meegemaakt

De trekhond. Foto uit 1904, Wikimedia

meewarig het hoofd schudden bij deze hondenkar nieuwe stijl. Het is de omgekeerde wereld: 'man trekt hond' in plaats van 'hond helpt man met trekken'.

De bakfiets

De handkar verloor vlak voor en zeker na de Tweede Wereldoorlog terrein met de opkomst van de bakfiets. Deze combinatie van fiets en handkar was weliswaar duurder in aanschaf maar ook een stuk comfortabeler

en sneller. Het vroeg wel andere spierkracht, doch een hulpmotor bood als het nodig was soelaas. De extra kosten konden worden opgehoest door de hogere verdiensten die werden behaald. Zo betekende de technologische vooruitgang en de stijgende welvaart het einde van de hond als trekdier.

De bakfiets was erg populair en met name de grote variëteit in bakken maakte 'm voor vele beroepsgroepen geschikt. De visverkoper kon er zowel zijn vis

mee vervoeren als vis aan fileren en verkopen, de bakker kon zijn brood droog en vers houden in de houten kist, de melkboer kon zijn melkbus kwijt alsmede in een kist de boter, eieren etc. opbergen. In de loop van de zestiger jaren werd het bezorgen aan huis en verkopen op straat steeds minder. De bakfiets verdween uit het straatbeeld of werd vervangen door Spijkstaalwagentjes. Een kortstondige revival beleefde de bakfiets als actiemiddel. De Provo's in Amsterdam monteerden op de bak protestborden en fietsten mee in demonstraties. In Den Haag vond dit verschijnsel navolging bij actiegroepen tegen woningnood, voor ontwapening en voor bescherming van het milieu. Deze bakfietsen waren echter de afdankertjes van de ambulante handel en nieuwe werden er toen nauwelijks nog geproduceerd. We zagen ze nog wel eens bij viskramen of ijsventers, maar dat was meer nostalgie.

Net op het moment dat de bakfiets in het museum kon worden bijgezet, ontstond er een nieuwe toepassing, namelijk die voor het vervoer van kinderen. De kleintjes zitten nog vaak voor- en/of achterop de fiets met zijtassen voor de boodschappen. Zo volbepakt is geen pretje en niet veilig voor de kinderen. In Amsterdam

ontstond het idee van een bakfiets speciaal voor kindervervoer. Er kwamen twee modellen: een klassieke driewieler met vierkante bak en een tweewieler met een bak tussen de twee wielen. Na even wennen zijn de gebruikers er positief over, zeker nu de nieuwste modellen met een elektromotor zijn uitgerust.

De bakfiets is een uitkomst gebleken in met name de grote steden, waar het steeds moeilijker wordt om met de auto binnen de stad van A naar B te gaan. Die trend is ook ontdekt door de pakketbezorgers. Zij hebben de driewielige bakfiets omgebouwd en gemoderniseerd zodat ze sneller dan met de auto bij hun klanten kunnen zijn. De maaltijden en flietsbezorgers volgden hun voorbeeld. Zij hebben de oude transportfiets met rieten mand voorop afgestoft, gemoderniseerd en van een elektromotor voorzien, zodat het bezorgen van bijvoorbeeld warme gerechten een fluitje van een cent is.

De handkar is uit het straatbeeld verdwenen, de hond als trekdier passé, gebleven is de hondenkar en bakfiets die in moderne vorm een hele vooruitgang te noemen zijn.

Ton van der Pijl
tonvanderpijl212@gmail.com

De Hofpleinlijn naar Scheveningen

Elke zomerse dag, weekend en vakantieperiode geeft Scheveningen hetzelfde beeld weer: lange files op de aanvoerwegen, overvolle parkeergarages, nergens een parkeerplek te vinden, oververhitte automobilisten en geïrriteerde bewoners op zoek naar een parkeerplek. En dan vervolgens de oproep van de gemeente niet meer met de auto naar het strand te komen.

Tot de aanleg van de Rotterdamsebaan was er nog een mogelijkheid te parkeren bij de Hoornbrug en dan met lijn 1 met korting naar Scheveningen te reizen. Maar de gebruiker van deze mogelijkheid kwam er al snel achter dat lijn 1 bij zowat elke dikke paal stopt, dus dat werd men ook snel zat. De roep ontstaat dus naar een snelle tram- of treinverbinding naar Scheveningen maar dat is onbetaalbaar en waar moet die

de gevel met daarboven een grote stationsklok. Overigens kwamen de vele sporen in het begin goed van pas, want de nieuwe treinstellen (waarover straks meer) waren in eerste instantie voorzien van wisselstroommotoren die na de rit uit Rotterdam lang moesten afkoelen. Met de ombouw op gelijkstroom werd dit probleem opgelost maar de vele sporen bleven op zomerse dagen toch van pas komen.

Na vele proefritten werd dat jaar de verbinding Scheveningen-Rotterdam geopend. Vanaf Rotterdam Hofplein reed de trein grofweg het huidige traject van Randstadrail via de Melachtonweg, Berkel, Pijnacker, Nootdorp en Voorburg. Bij Voorburg splitste de lijn zich in een tak naar Hollands Spoor en Scheveningen. De lijn naar Scheveningen liep door het toen nog niet gebouwde Mariahoeve en reed vanaf het einde van de Bezuidenhoutse-

Motorrijtuig BC 9952 aan de halte Leidschendam-Voorburg - 13-7-1935. Foto: J.J.B. Vellekoop, collectie HGA

rijden? En dan te bedenken dat wij een uitstekende treinverbinding hadden van Rotterdam via Den Haag naar Scheveningen Kurhaus, de zogenaamde Hofpleinlijn die we nu nog in aangepaste vorm kennen van de Rotterdamse Randstadrail die van Den Haag CS naar Rotterdam CS rijdt. Laten we in dit artikel eens teruggaan naar die treinverbinding.

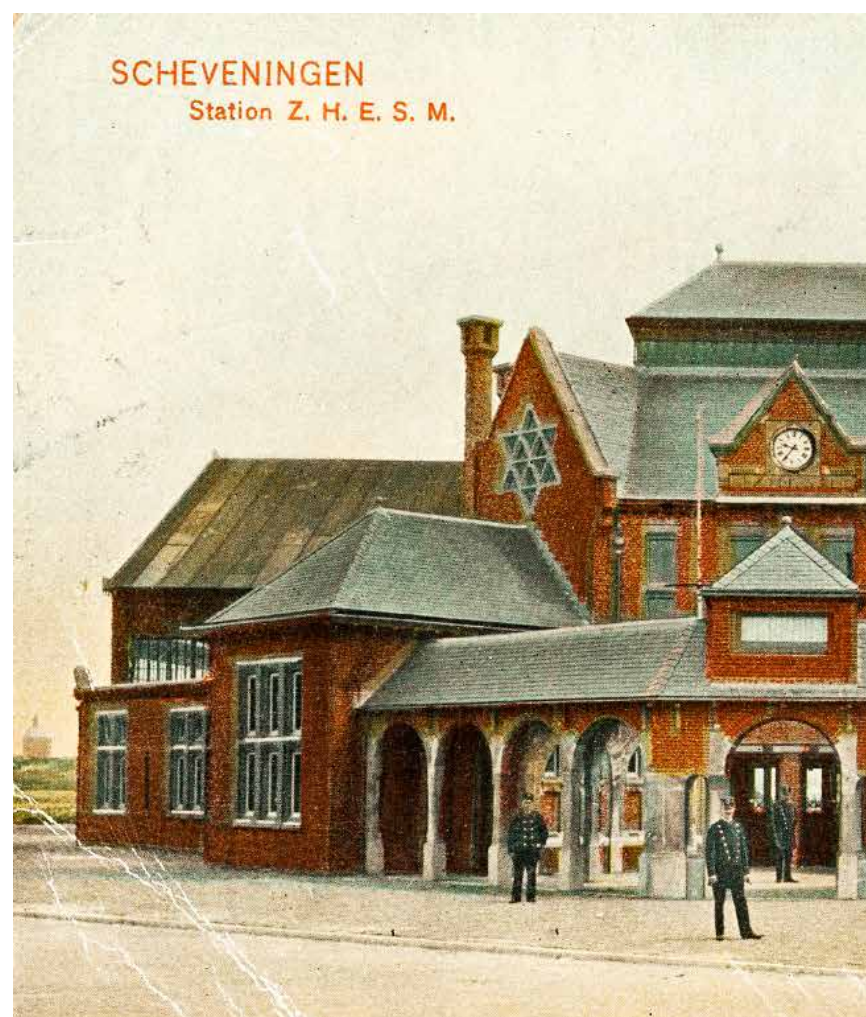
In 1907 werd het stationsgebouw Scheveningen-Kurhaus gebouwd op de hoek van de Zwolsestraat en de Gevers Deynootweg. Hoewel het vijfkantige gebouw niet heel groot was, had het maar liefst zes sporen met vijf perrons. Het werd daarmee het grootste stationsgebouw van spoorbedrijf Z.H.E.S.M. die de exploitatie van de lijn naar Rotterdam ging uitvoeren. De naam van het bedrijf stond op

“Hoewel het vijfkantige gebouw niet heel groot was, had het maar liefst zes sporen met vijf perrons.”

Dan nu het materieel. Dit fraaie treinmaterieel, waarvan motorrijtuig 9906 na restauratie is opgenomen in de collectie van het spoorwegmuseum, was uitgevoerd in Jugendstil-motieven. Om de voertuigen te voorzien van de 10 kV wisselstroom werd in Leidschendam een centrale gebouwd, met de werkplaats en rijtuigremise daarbij. De motorrijtuigen en aanhangrijtuigen werden gebouwd door spoormaterieelbouwer Beynes in Haarlem. In januari 1908 werd het eerste motorrijtuig BC 1 afgeleverd, waarmee werd proefgereden op het baanvak Leidschendam-Pijnacker.

Op 15-4-1994 vond ik rijtuig C 9906 terug als woonhuis in Huis ter Heide, waar deze op 23-1-1949 als noodwoning werd geplaatst. Foto: R.V. Berendes

Prentbriefkaart station ZHESM Scheveningen Kurhaus in 1907. Collectie de Pater

Op 30-4-49 staat teruggekeerd materieel in Maarn. Foto: J.C.T. van Engelen, collectie HGA

gen 1908-1953

De heropening van de treindienst op 15-6-1947. Foto: J.C.T. van Engelen

niet te herstellen maar te verkopen als noodwoning. Zo worden de rijtuigen onder andere teruggevonden in Amsterdam, Huis ter Heide, Utrecht, Bosch en Duin en Den Dolder.

Op 15 juni 1947 was het dan eindelijk zover; de treindienst naar Scheveningen werd hervat. De heropening van de verbinding vond plaats op de Waalsdorperweg waar Ir. Den Hollander door het doorknippen van een lint het baanvak weer vrij gaf.

In het najaar 1952 valt het besluit het traject Loolaan Voorburg-Scheveningen te sluiten. Men wil ruimte maken voor de auto, maar realiseert zich niet dat dezelfde auto jaren later voor grote problemen gaat zorgen. Dan is het echter te laat en is de spoorbaan al opgebroken. Een tweede reden is dat Den Haag de grond wil gebruiken voor aanleg van de nieuwe wijk Mariahoeve. Op 4 oktober 1953 is de sloop van de verbinding een feit en is de Hofpleinlijn naar Scheveningen geschiedenis.

Het fraaie station Kurhaus wordt vervolgens afgebroken.

Van de oude Hofpleinlijn naar Scheveningen is nog maar weinig terug te vinden. Nabij de Pompstationsweg is het oude treinstation nog intact, tegenwoordig in gebruik als woonhuis. Aan de voorzijde Alkemadelaan is het perron nog zichtbaar; een laatste herinnering aan een fraaie treinverbinding naar Scheveningen. Menig stadsplanoloog zal zich op de kop krabben als hij terugdenkt aan deze mooie spoorverbinding, kijkend naar de enorme aantallen auto's die bij warm weer Scheveningen proberen te bereiken.

Ruurd Berendes.
r.berendes@ziggo.nl

“Men wil ruimte maken voor de auto, maar realiseert zich niet dat dezelfde auto jaren later voor grote problemen gaat zorgen.”

tussen de halte Renbaan en Kurhaus op last van de bezetter gesloten. De rails wordt opgebroken en getransporteerd naar Duisland. De lijnwerkplaats Leidschendam wordt volledig leeggeroofd. Onderdelen en gereedschap verdwijnen naar Duitsland. De houten vloer van de werkplaats wordt deels opgestookt in de noodkacheltjes van de honger-lijdende Nederlanders. Ook de koperen bovenleiding kan de bezetter goed gebruiken en spoormaterieel wordt in beslag genomen en verdwijnt naar de Heimat.

Na de bevrijding is er van de trotse Hofpleinlijn weinig over maar kan met grote voortvarendheid worden begonnen met het weer opbouwen van de spoorbedrijven. Alle voormalige ZHE-motorrijtuigen zijn beschadigd of verdwenen. Na de oorlog komen de meeste weer terug naar Nederland en worden opgesteld in Maarn.

Door gebrek aan glas en het feit dat de rijtuigen grotendeels van hout zijn en de kosten van herstel te groot, wordt besloten ze

weg via de Waalsdorperweg langs het huidige Maurits Kiekpad, evenwijdig aan de huidige Alkemadelaan naar het eindpunt Scheveningen Kurhaus.

De Tweede Wereldoorlog brengt zware klappen voor de Hofpleinlijn. Het stationsgebouw Hofplein wordt door een bombardement deels verwoest, waardoor een treinstel volledig verloren gaat. Met een treinstel minder wordt de dienst gedurende de oorlogsjaren zo goed mogelijk uitgevoerd met verduisterd materieel, en het bijkomend ongerief van de zware winter in 1942. Op 3 april 1943 wordt de dienst

De later opgebroken verbinding Loolaan-Scheveningen is op 7-10-1951 nog in gebruik. We zien treinstel EL2 214. Foto: J.C.T. van Engelen

Het nog bestaande stationsgebouw aan de van Alkemadelaan. Foto: R.V. Berendes

Marcello en Els (W)eten Wat Lekker Is

De Pepermolen

Wat een fijne plek aan het water!

Het is een van de eerste zomerse dagen in juni en het is warm, echt terrasweer dus. We nemen lijn 3 naar het Oosteinde in Voorburg en lopen in een kleine 10 minuutjes naar restaurant De Pepermolen in Leidschendam. We hebben geluk; met het weer, maar ook met ons tafeltje aan het water met uitzicht op de achthoekige witte Dorpskerk. De vakantie lijkt begonnen; zon, water, terras, boten en bootjes in allerlei formaten en gezellig veel mensen! Eigenaar en vooral gastheer Wilbert Hilgersom (tekening) heet ons hartelijk welkom met een glas lekkere vineuse champagne van het huis Deutz.

Een lange zomeravond buiten!

Ondertussen bestuderen we de zeer uitgebreide kaart. Er is een lunchkaart maar ook een terraskaart met diverse broodjes en borrelhapjes en natuurlijk een dinerkaart. De dinerkaart is gevarieerd met voor-, tussen-, hoofdgerechten en desserts à la carte. Maar wij besluiten om er een lange zomeravond buiten van te maken en kiezen voor het Menu du Chef van 6 gangen met bijpassend wijnarrangement. Je kan gelukkig ook kiezen voor 3, 4 of 5 gangen.

Zes gerechten

Zes gangen uitgebreid beschrijven op een halve pagina is niet te doen, dus bij deze een be-

knopte beschrijving met bijna alle wijnen. Alles zag er prachtig uit en was goed op smaak. Het ene gerechtje vond Els wat lekkerder en het andere Marcello... Dus allemaal helemaal top.

Helemaal top 1. Runderhaasrolletje uit Uruguay met Parmezaanse kaas met daarnaast een bietentaco met pastinaak. Daarbij een milde Sauvignon.

Helemaal top 2. Zeebaarstaraar met kerryvinigraitte en kerrymayonaise met haricots verts.

Helemaal top 3. Asperges met een gepocheerd eitje, een paprika hummus en chorizo ingelegd met goud (!). De Friulano

natuurwijn uit noord Italië past hier onverwacht goed bij.

Helemaal top 4. Gebakken roodbaars met wortel, rivierkreeft, bisque met daarnaast sushirijst in een norivelletje.

Helemaal top 5. Runderhaas met portjus en Roseval aardappeltjes van de grill, polenta met oude kaas en zeekraal. Hierbij een Noord Macedonische rode

WILBERT

wijn van Vranik druiven in een gekke fles. Veel zwart fruit en met name bramen proeven we in deze mooie donkerrode wijn.

Helemaal top 6. We konden niet meer. Het dessert hebben we overgeslagen maar dat was vast ook helemaal top...

We hadden een heel fijne avond met verrassende gerechtjes van chef Isha Willemse, het wijnarrangement is met zorg uitgezocht en we zijn goed verzorgd door gastheer Wilbert en zijn twee fantastische medewerkers. Kortom, ook even op vakantie vlakbij Den Haag? Dan is restaurant De Pepermolen een aanrader!

Op een rijtje

De Pepermolen
Sluiskant 8, Leidschendam

www.depepermolen.eu
info@depepermolen.eu
070 320 320 8

Lunch 3 gangen	vanaf €39,-
Lunch 4 gangen	tot €45,-
Broodspecials	vanaf €9,-
Voor	vanaf €15,-
Tussen	vanaf €15,-
Hoofd	vanaf €24,-
Dessert	vanaf €13,-
Menu du chef	
3 gangen	vanaf €39,-
tot 6 gangen	€69,-
Drankjes	gewoon

ZONDAG
4 SEPTEMBER
VAN 14.00-16.30

LOCATIE:
ONLINE VIA ZOOM

GRATIS
KENNISMAKINGS FESTIVAL
VOLKSUNIVERSITEIT DEN HAAG

Heb je zin om iets nieuws te leren? Andere mensen te ontmoeten en een plezierige tijd te hebben? Je bent van harte welkom op ons kennismakingsfestival. Zo krijg je een goede indruk van de organisatie, docenten, cursisten en het ruime cursusaanbod. Laat je inspireren tijdens de korte workshops op 4 september of bekijk de cursussen op de site en schrijf je direct in!

LAAGDREMPELIG
BETAALBAAR ÉN
GEZELLIG

Organisatie met een missie
Iedereen kansen bieden om zichzelf verder te ontwikkelen door nieuwe dingen te leren, daar staan wij voor! In de samenleving is er veel aandacht voor het fysiek in beweging blijven. Net zo belangrijk is het om mentaal fit te blijven! De Volksuniversiteit Den Haag helpt je daar graag bij.

DOE MEE OP 4 SEPTEMBER

- ONTMOET DE DOCENTEN
- VOLG KORTE WORKSHOPS
- LAAT JE INSPIREREN

Scan de code en bekijk onze film

Durf jij het aan?

Duik in een nieuwe wereld en leer een andere taal. Of ga mee op reis door de wereldfilosofie. Ontdek de cultuur van bekende steden of musea. Zelf iets moois creëren. Of tijd nemen voor bezinning en reflectie. Het kan allemaal bij de Volksuniversiteit Den Haag!

TALEN | DUTCH | PERSOONLIJKE GROEI | CULTUUR | CREËREN

BEKIJK HET PROGRAMMA EN CURSUSAANBOD: WWW.VOLKSUNIVERSITEITDENHAAG.NL

‘Wij staan altijd voor u klaar.’

Rolf, Linda, Paul en Michelle van DELA

Ons ervaren team helpt u graag om het afscheid altijd persoonlijk en bijzonder te maken. Voor leden en ieder ander. Ga voor informatie naar dela.nl/denhaag of bel **070 217 09 10** voor een persoonlijk gesprek.

DELA
voor elkaar

Vroem, Vroom...

In elke editie van De Haagse Tijden stapt autojournalist John Vroom weer even in een auto die vroeger door Den Haag reed.

Peugeot 204

Tja, wat wil je worden na je studiejaren? Ik wilde autoverkoper worden en ondanks dat mijn ouders er niet enthousiast over waren, had ik een sollicitatiegesprek met de directeur van Peugeot-dealer HAVA aan de Laan van Meerdervoort. Ja, naast Dansschool Van der Meulen. En ik zou als auto van de zaak een Peugeot 204 krijgen. Uiteindelijk heb ik het advies van mijn ouders gevolgd en ben ik als Marketing Assistant begonnen bij het Districtskantoor van de AMRO Bank aan de Kneuterdijk, maar dat terzijde.

Ik moet er nog steeds met plezier aan denken als ik een Peugeot 204 zie. In het magische jaar 1965, want toen werden er veel iconische modellen geïntroduceerd, zag ook de 204 het levenslicht. Na zo'n twaalf jaar stopte de productie na 1.387.473 exemplaren. In 1965 stond deze Peugeot in de prijslijst voor 7.980 gulden. In die tijd hoefde een model nog geen familiegezicht te hebben zoals nu, waardoor ze allemaal op elkaar lijken binnen een merk, en daardoor had de 204 een heel eigen karakter. De uitvoering was typisch Frans, dus in mijn beleving allemaal wat blikkiger. Voor die tijd was hij zeker niet

conventioneel, want hij had een dwarsgeplaatste aluminium motor en schijfremmen op de voorwielen. Het dashboard zag er zeer opgeruimd uit. Achter een eenvoudig uitgevoerd stuur had je drie ronde klokken met in de middelste onder meer een laadstroommeter, met daarnaast een plank die doorliep in de vorm van een open dashboardkastje. Direct onder het stuur rechts zat het forse versnellingshendel en onlogisch het hendel voor de richtingaanwijzer. Links het hendel voor de verlichting en de claxon. Het contactslot zat ook links onder het stuur. In het midden van het dashboard de schakelaars voor de ruitensproeier

en de choke en de schuiven van de verwarming en ventilatie, en daarnaast de aansteker en dat alles vervat in een blikkiger sierlijst. Heerlijk was het eenvoudig te openen stalen schuifdak. De stoelen waren typisch Frans. Korte zittingen, korte leuning en dat alles superzacht, dus weinig support. Ze waren wel royaal verstelbaar tot zelfs in de slaapstand, waardoor er geheel neergeklapt twee slaapbanken ontstonden. Alle portieren waren voorzien van brede armsteunen en stevige handgrepen om ze

te openen en door ze omlaag te drukken waren ze vergrendeld, dus geen zichtbare knopjes op het portier. De achterportieren waren voorzien van kindersloten. De bagageruimte had een redelijke inhoud van 370 liter en door de rechthoekige vorm en platte bodem was hij goed bruikbaar. Ook typisch Frans was het reservewiel dat onder de bodem van de bagageruimte geplaatst was en van binnenuit omlaag gedraaid werd, dus hoefde je niet de hele bagageruimte uit te ruimen in geval van een lekke band.

Ook een echt Peugeot-dingetje was de standaard aangebrachte voorbereidingen voor het plaatsen van een dakimperiaal. Naast de vierdeurs Sedan verschenen er ook een Break, Cabrio en Coupé. Rijden met de Peugeot 204 was heel plezierig en relaxed. De voorwielaandrijving gaf een prettige wegligging. De stuurversnelling schakelde soepel en de vering was Frans comfortabel. Een heel leuke auto!

John Vroom
johnvroom@planet.nl

In de jaren '60 waren vrouwen en auto's nog onlosmakelijk met elkaar verbonden in promotie- en reclame-uitingen en geven nu een nostalgische blik op het tijdsbeeld van toen.

Beauties of the Sixties (80)

John Vroom (autojournalist)

Briljant toen Volvo besloot haar modellen standaard uit te rusten met driepunt veiligheidsgordels. Uniek voor hun imago. En dan maar hopen dat alles zo goed gaat, zoals Dusty Springfield zong in 1964 *Wishing and Hoping*. Weet u nog?

ZOU U GRAAG ANDERE MENSEN WILLEN ONTMOETEN? OF HEEFT U ALS MANTELZORGER BEHOEFTE AAN EEN LUISTEREND OOR?

WWW.HAAGSONTMOETEN.NL

'Ik praat veel met andere mantelzorgers en dat doet me goed.'

Shivani - 67 jaar

HAAGS ONTMOETEN
Uw plek in de wijk

Er zijn 50 locaties. Er is er altijd een bij u in de buurt! Kijk op www.haagsontmoeten.nl voor meer informatie.

De komende weken zie en hoor je onderstaande programma's bij Omroep West. Daarnaast houden we je natuurlijk altijd op de hoogte van al het nieuws.

TV WEST MAANDAG T/M VRIJDAG

Dagprogramma's vanaf 17.00 uur: (daarna herhalingen)

ma: Knooppunt Holland Serie waarin Johan Overvest een knooppuntenroute fietst door de natuur in Zuid-Holland. In de uitzending van 8 augustus doet hij dat met Joris Linssen (Midden-Delfland) en de week daarna met Mirella van Markus (Nationaal Park Hollandse Duinen).

di: Nieuw Kijkduin Serie over omwonenden en ondernemers tijdens de metamorfose naar het nieuwe Kijkduin.

wo: Eruit op de Buis, met op 10 augustus een rondleiding door het Haags Historisch Museum 17 augustus de Lakenhal in Leiden.

do: Ik denk aan Jou t/m 11 augustus, vanaf 18 augustus **Bij Ons in Loosduinen** waarin Fred Zuiderwijk (foto) dit Haagse stadsdeel gaat verkennen.

vr: Hart voor Muziek Zing mee met Hollandse muziek.

17.30 uur TV West Nieuws

17.45 uur Weer Het weerbericht met Huub Mizee.

TV WEST ZATERDAG

07.30 uur TV West Weekoverzicht

17.00 uur Westdoc Op 13 aug. **Sporen van Smaragd**: schrijfster Yvonne Keuls gaat op zoek naar sporen van de koloniale band tussen Den Haag en het voormalig Nederlands- Indië. Op 20 augustus het eerste deel van **Vaart** waarin Elles de Bruin meevaart met binnenvaartschepen.

TV WEST ZONDAG

09.00 uur Hoop & Leven De universele kerk van Gods Rijk.

17.00 uur TV West 25 jaar Tot 14 aug. Daarna vanaf 21 augustus de start van het nieuwe seizoen van **TV West Sport**.

RADIO WEST

Kijk voor een overzicht van de programma's van Radio West in de gratis Omroep West app of op de website Omroepwest.nl.

UITGELICHT

Aan de Bak

Patrick van Houten staat nooit chagrijnig op! En dat hoor je als je op werkdagen luistert naar 'Aan de Bak' op Radio West.

Of je nu op je werk 'aan de bak' gaat of thuis achter een bak koffie zit: Patrick zorgt voor een gezellige en vrolijke ochtend. Hij draait heerlijke muziek en speelt leuke spelletjes met de luisteraar waar natuurlijk mooie prijzen mee te verdienen vallen.

Aan de Bak
Elke werkdag van 10.00-12.00 uur op Radio West

LIVE
Nationale Herdenking
15 augustus-1945

Live registratie van de herdenking bij het Indisch Monument in Den Haag.

Op 15 augustus staan we stil bij het officiële einde van de Tweede Wereldoorlog en herdenken we alle slachtoffers van de oorlog tegen Japan en de Japanse bezetting van Nederlands-Indië. De herdenking bij het Indisch Monument in Den Haag is een nationale herdenking.

LIVE Indië Herdenking
Maandag 15 augustus vanaf 19.00 uur op TV West en online

Alle programma's op TV West worden herhaald. Kijk voor alle uitzendtijden in de gratis Omroep West app of op Omroepwest.nl.

Eropuit!

Organiseert u een leuke activiteit waar onze lezers blij van worden? Mail uw activiteiten of tips naar info@dehaagsetijden.nl of bel: 070 - 360 76 76

Munten, postzegels, bankbiljetten en ansichtkaarten

Ergens slingeren nog de postzegelalbums van opa op zolder. Waar zijn de munten van pa eigenlijk gebleven? En zijn die ansichtkaarten bestemd voor het oud papier? U bent niet de enige met vragen over een verzameling munten, postzegels, papiergeld, ansichtkaarten of penningen. Daarom houdt de Munten- en Postzegel Organisatie (MPO) elke woensdag een open inloopdag. Wie zijn of haar verzameling deskundig en gratis wil laten beoordelen, kan tussen 10.00 en 16.00 uur terecht bij de MPO, Energieweg 7, IJsselstein, nabij Utrecht. Aansluitend is er desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Informatie: 030-6063944 of kijk op www.mpo.nl.

Goud, zilver, kunst, curiosa en militaria

In de la ligt nog die gouden ketting van oma. Ergens ligt nog een potje met oude sieraden. Dat oude beeldje of die zilveren miniatuurtjes in de kast, zijn die nog wat waard? En hebben die oude onderscheidingen en militaire spulletjes nog waarde? Allemaal vragen met betrekking tot goud, zilver, kunst en curiosa of militaria. Bezoek eens onze open inloopdag, elke donderdag van 10.00 tot 16.00 uur. U bent dan welkom bij MPO/Heritage op de Energieweg 7 te IJsselstein, vlakbij Utrecht, voor een gratis en vrijblijvende taxatie. Aansluitend krijgt u desgewenst advies met betrekking tot verkoop of verzekering. Voor meer informatie: 030-6063944.

Individueel aansluiten bij de Residentiewandeling van Gilde Den Haag

Loop met onze gids door Den Haag, centrum van de politiek. Maak kennis met de rijke historie van de stad. Een wandeling langs de Hofvijver met zicht op het Binnenhof met zijn graven, stadhouders en koningen. Luister naar de verhalen over de Oranjes, de regenten, markante hoffunctionarissen en bijzondere bewoners.

Wandel over de statige lanen van de Vijverberg en het Voorhout met de fraaie stadspaleizen en door de nauwe straatjes van het oude dorp Die Haghe.

Wanneer & waar: Elke zondag t/m 25 september, 13.30 uur

Deze wandeling in het Engels: elke zaterdag t/m 24 september, 13.30 uur.

Meer info en reserveren: www.gildedenhaag.nl

Bobs Zomerhits

Bobs Zomerhits is een project waarin u bepaalt wat er gespeeld gaat worden in augustus. Van 10 t/m 28 augustus speelt Bob Schwarze drie weken elke week een nieuwe voorstelling. En u bepaalt wat ze gaan doen! Er is een lijst van twintig van Branouls favoriete werken opgesteld. Uit deze twintig kunt u een boek, dichtbundel of theaterstuk kiezen. Via voordekunst.nl kunt u doneren en stemmen op uw favoriete werk. Doneer en stem in de comments. De drie werken met de meeste stemmen voeren ze op in de laatste drie weken van augustus. En gaan ze dan heel Don Quichot of Flaubert opvoeren of voorlezen? Misschien... Bob gaat aan de slag met de drie werken die de meeste stemmen hebben. Dat kan een vrijwel integrale voorleessessie worden, maar liever maken we er iets bijzonders van. Met muziek misschien, andere acteurs, publieksparticipatie... we weten het ook nog niet. Het wordt sowieso leuk en spannend, én het wordt uw keuze. Maar hoe precies... dat is aan Bob.

Wanneer & waar: 10 t/m 28 aug, Theater Branoul, Maliestraat 12

Meer info via branoul.nl

Maduro

Maduro is meeslepend muziektheater over de in Curaçao geboren en in Dachau gestorven George Maduro. Over liefde in oorlogstijd en het ontstaan van Madurodam. Over een jonge Joodse verzetsheld, de door hun families verboden relatie met de protestantse Hedda en de miniatuurstad Madurodam die gebouwd werd om hem voor altijd te herdenken. Alexander de Jong, Doris Baaten en Marlies Ruijgrok spelen

hoofdrollen in de aangrijpende, groots opgezette productie met meer dan honderd zangers en dansers en de musici van het Residentie Orkest.

Wanneer & waar: 1 t/m 7 sept, Amare, Spuiplein 150

Meer info via amare.nl

Op vakantie naar de woeste gronden

Hoewel op vakantie gaan in de jaren vijftig voor de gewone arbeidersgezinnen zeker niet vanzelfsprekend was, gingen wij elke zomer kamperen in de zelf in elkaar geknutselde tent van mijn vader. Eerst op fietsafstand van Den Haag. Wij kwamen tot Doorn. Toch nog tachtig kilometer. De tentspullen gingen in een karretje achter mijn vaders fiets en ik zat bij mijn moeder achterop. Later toen er meer geld voor vakantie was en ook mijn zusje erbij kwam, stuurden we de bagage met van Gent & Loos. Nog veel later konden ook de fietsen met de trein worden opgestuurd.

Het was inmiddels 1960 en wij gingen voor het eerst verder dan Doorn. Het plan was om naar Drenthe te gaan. Op school leerden we toen nog dat Drenthe behoorde tot de 'woeste gronden'. Tijdens de aardrijkskundeles werd verteld over de onontgonnen gebieden, moerassen en heidevelden. De juf van de vierde klas (groep 6) las ons voor uit het boekje *Wat het hunebed vertelde*, waarin prachtige verhalen stonden uit de prehistorie. Ik kon niet wachten om naar de woeste gronden te vertrekken.

De bestemming was een camping in de buurt van Diever. Wij stonden op een ruime plek in het bos en fietsten over modderige paadjes of door zeer mul zand. Nergens was er een speciaal fietspad. We dwaalden met de herder over de grote stille heide tussen de schapen en heel soms dronken we een flesje Joy bij een 'uitspanning' of we werden getrakteerd op een ijsje. Een keer gingen we naar het Dierenpark Emmen dat toen nog een eenvoudig stadsdierenpark was. Ook verdwaalden we in een bos en plukten cantharellen voor in de macaroni. Na een paar dagen regen waadden we met onze kaplaarzen door de

grootste modderplas van de camping, waar alle kinderen zich verzamelden. We gooiden er stokken en stenen in en hadden altijd natte sokken. Voor het eerst zagen we een hunebed. We zochten naar stenen die op de pijlpunten uit het museum leken. Het waren met recht de woeste gronden en we genoten van deze helaas toch altijd te korte vakantie.

Ook nu nog is Drenthe voor mij nog de meest geliefde provincie om op vakantie te gaan. Om in juni in Drenthe te kunnen kamperen, moet je eerst reserveren en een aanbetaling doen. Van de woeste gronden uit mijn jeugd is niet veel meer te vinden. Er zijn door Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer beschermde en gekoesterde natuurgebieden waarvan bekend is dat het gif van leliëwekerijen ervoor

“Ook verdwaalden we in een bos en plukten cantharellen voor in de macaroni.”

zorgt dat de bijen doodgaan als ze op de heide af komen. De schaapskudden zijn er alleen nog voor de toeristen. Niemand wil de schapenwol nog kopen om het te verwerken. Er is nu een hunebed

Ik als klein meisje

Mijn vader voor zijn zelfgemaakte tent

Met de tentspullen in een kar en ik achterop de fiets bij mijn moeder

den en wandelroutes, die druk bezocht worden door allerlei rijwielachtige voertuigen, zoals snelle E-bikes met dikke banden of mountainbikes die voorbij komen racen.

De oude campings uit mijn jeugd zijn allang opgekocht door grote investeerders en vol gezet met dure luxe huisjes die je voor een vette prijs kunt huren.

Gelukkig zijn er op de kleine groene natuurcamping waar wij verblijven nog veel verschillende vogels en op de bramenbloesems wemelt het van de zoemende bijen. Bij het houten sanitair gebouw zijn een paar zwaluwnesten waar druk heen en weer gevlogen wordt. Voor hoe lang nog...?

Ineke Seriese-Cuhfus
Ineke.seriese@ziggo.nl

ANNO 2022

DUDOK
- AMBACHTELIJK IJS -

OOK VERKRIJGBAAR
IN DUDOK ORIGINALS
APPELTAART EN RED VELVET

MET LIEFDE EN PASSIE
GEMAAKT IN ONZE PATISSERIE

VERKRIJGBAAR BIJ DE BRASSERIE & PATISSERIE WINKEL
DUDOK DEN HAAG

Zondagochtendconcerten € 16,-

WORLD FORUM THEATER DEN HAAG

Aanvang 11.00 uur

18 september 2022 Shanty Festival met 3 koren en de Zusjes van Wanrooy
2 oktober 2022 Meezingconcert met de Wannebiezz
5 februari 2023 Een Koffer Vol Liedjes
(Tony Neef, Maaike Widdershoven, Ruud Bos)
12 maart 2023 ForEverly Brothers - Ode aan the Everly Brothers

DE DOELN ROTTERDAM

Aanvang 11.00 uur

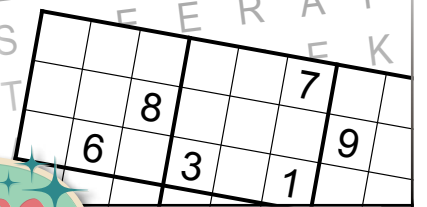
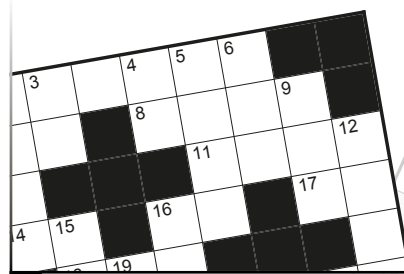
20 november 2022 Laura Fygi & Trio Galantes
11 december 2022 Van Smartlap tot Opera
18 december 2022 White Christmas at de Doelen (11.00 uur en 19.00 uur)
22 januari 2023 Carel Kraayenhof en Leoni Jansen
12 februari 2023 New Diamonds - Ode aan de Blue Diamonds
5 maart 2023 Franklin Brown & Tiny Little Bigband:
Ode aan Tom Jones, Sinatra en andere grootheden

Meer informatie en bestellen via internet of telefonisch:

www.zondagochtendconcerten.nl - 010 4225244

Puzzelpagina

1 SUDOKU

	5	2	6					
		9						1
			7	4				5
3						9		
		4		7				
8	4	6			3			
		3						7
	9	3	8			2		4
		4			1			

Puzzel & Win!

In elke editie van De Haagse Tijden kunt u verschillende puzzels maken. Mocht u de oplossingen weten van de puzzels op deze pagina, dan maakt u kans op deze leuke prijs van de Fifties Store!

U kunt de oplossingen tot 30 augustus 2022 mailen naar puzzel@dehaagsetijden.nl

Oplossingen vorige editie:

Woordzoeker Voorbrood:
De koffie staat voor u klaar, tot ziens!
Sudoku: 3
Zweedse puzzel: Strandlaken
Kruiswoordpuzzel: Parasol
Rebus: De Haagse krant van alle tijden
Giant Sudoku: 1276

Win 10 onderzetters gemaakt van echte vinylplaten

Wij geven maar liefst drie sets van deze onderzetters weg. Deze zijn gemaakt van authentieke LP's t.w.v. € 14,99. Verkrijgbaar bij de Fifties Store, www.fiftiesstore.nl. Namensestraat 73 - 2587 VX Den Haag - 070 3585810

2 KRUISWOORDPUZZEL

	1	2	3	4	5		6	7	8	9	10	11	
12								13					14
15				16		17		18				19	
20			21		22		23			24		25	
26		27		28		29				30		31	
		32			33			34	35				
			36						37				
38		39			40		41				42		43
44	45				46	47			48			49	
50					51				52			53	
54		55		56			57		58			59	
60			61				62		63				
	64							65					

Horizontaal: 1 rust 6 imitatie 12 werkweigeraar 13 toestemming 15 korte tijd 16 verfrissing 18 vlaktemaat 19 scheepstouw 20 uitroep van pijn 22 ondergrondse 25 zangnoot 26 dierentuin 29 voorzetsel 30 vrees 32 herfstbloem 34 geweervuur 36 seconde 37 bijbelse figuur 39 toupet 41 aanvankelijk 44 Russisch heerser 46 grote bijl 48 naam 50 deel v.d. bijbel 51 naaigerei 53 bevel 54 klap 56 snijwerktuig 57 bloeiwijze 59 Turks bevelhebber 60 bonus 62 wijze 64 schaaldier 65 tennistern.

Verticaal: 1 deel v.e. auto 2 mak 3 ego 4 stremsel 5 vervoermiddel 7 Ned. omroep 8 honingdrank 9 slee 10 wier 11 richting 12 kunstzin 14 vervoermiddel 17 toegang 18 dokter 21 valwind 23 ter inzage 24 vijandelijke inval 27 blijkens de akten 28 vis 30 waakzaam 31 Japans bordspel 33 profeet 35 Engels bier 38 bot 39 per adres 40 zuivelproduct 41 riv. in Spanje 42 motorraces 43 huidblaasje 45 krachtig 47 vogel 49 landbewerking 51 familielid 52 schaaakstuk 55 via 56 Chinese deegwaar 58 knaagdier 59 houding 61 pers. vnw. 63 heden.

13	26	64	10	51	42	24	41	31	33	4	52
----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	---	----

Winnaars puzzeleditie van 12 juli 2022

De 10 onderzetters gaan naar:

1. F.M. Boon te Delft
2. Simone Hillebrand te Voorburg
3. Joop van Laethem te Zoetermeer

Let op! U dient de prijs zelf op te halen bij de Fifties Store.

De winnaar van de kaarten voor de Bill Baker's Band:
Gerard Stam te Rijswijk (u ontvangt een e-mail)

De winnaar van de wandklok zal door Voorbrood gemaald worden.

3 WOORDZOEKER

A	L	L	I	R	O	G	E	B	I	N	T
V	I	L	N	E	V	K	N	R	R	E	I
S	N	N	D	A	A	E	N	O	E	O	R
F	I	E	E	B	R	N	E	N	P	R	A
N	L	M	S	E	B	C	G	T	O	G	S
E	A	A	P	T	N	V	I	O	L	E	T
D	L	A	Z	E	I	E	U	S	O	N	A
G	H	Z	T	K	L	L	Z	A	P	E	A
R	E	D	R	N	E	D	F	U	G	T	K
E	L	A	A	Y	O	R	O	R	O	N	A
N	A	A	L	U	S	P	T	U	O	O	J
S	I	R	A	N	O	I	S	S	I	M	E

BRAVO	GRENS	NARCIS	SPONTAAN
BRONTOSAURUS	GROEN	OPGOOI	STAAK
EDELE	HAPEREN	OPTIE	STOFZUIGEN
FLITSEN	INEEN	RAADZAAM	TREKZALF
GEBINT	LOPER	RASTA	ULAAN
GLASBAK	MISSIONARIS	ROYAAL	VIOLET
GORILLA	MONTENEGRO	SIMPEL	

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

THE REAL ESTATE COMPANY
HOUSING & RELOCATION

Ook uw huis verkopen? Bel ons nu!

- ✓ Persoonlijke aandacht en professionele service
- ✓ Uw verkoop en verhuur makelaar
- ✓ Nu met gratis styling advies